

Handlingsplan för nationella minoriteter i Oxelösunds kommun 2023

Innehåll

1. Bakgrund	3
Grundskydd	3
Utökat skydd.....	3
2. Tidsplan och underlag	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3. Strategi	4
4. Mål utifrån minoritetslagen	5
5. Förslag på åtgärder.....	5
6. Budget	9
7. Kommunikationsplan.....	9
8. Slutsatser	9

1. Bakgrund

Den 1 januari 2010 trädde lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Några år senare, 2017, var bristerna i efterlevnaden så påtagliga att det tillsattes en utredning om hur lagen kunde förstärkas. Ändringarna i minoritetslagen trädde i kraft den 1 januari 2019. Syftet med lagen är att ge skydd för de nationella minoriteterna, att stärka deras möjlighet till inflytande samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. (2009:724)

Lagen garanterar **ett grundskydd** för samtliga fem minoriteter, sverigefinnar, tornedalingar, samer, judar och romer, i hela landet. Utöver det finns **utökat skydd** för några av minoritetsgrupperna i form av förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska.

Grundskydd

Grundskyddet innebär att minoriteterna och minoritetsspråken räknas i det svenska kulturarvet och har därför särskilda rättigheter på historiska grunder. Det innebär bland annat att:

- Förvaltningsmyndigheter, såsom kommuner och region, ska informera de nationella minoriteterna på lämpligt sätt om deras rättigheter i frågor som berör dem.
- Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och ska även främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige
- Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.
- Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor.

Rätt till information

Rätt till språk
och kultur

Rätt till inflytande
och delaktighet

Utökat skydd

Oxelösunds kommun ingår i förvaltningsområdet för finska sedan den 1 februari 2015. Förvaltningsområdet innebär att sverigefinländare har vissa utökade rättigheter i kommunen:

- Rätten att använda finska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med kommunen
- Rätten till finsk förskoleverksamhet
- Rätten till finsk äldreomsorg
- Rätten till att främja, utveckla och bevara sin kultur
- Rätten till samråd med kommunen utifrån finskspråkigas behov

Cirka 14 % av invånarna i Oxelösund beräknas ha finsk bakgrund. Det innebär att drygt 1700 kommuninvånare är antingen födda i Finland eller har en förälder eller en av mor- och farföräldrarna som är födda i Finland. Minoritetstillhörighet är dock en identitetsfråga, som bygger på självskattning och därför finns det ingen exakt statistik på minoriteter. Den som anser sig tillhöra en minoritet har rätt att ta del av minoritetens rättigheter.

I Södermanland ingår Oxelösund, Eskilstuna, Trosa samt Region Sörmland i finskt förvaltningsområde.

2. Handlingsplan 2023

En av bestämmelserna i den nya lagen är att kommunerna ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetsarbete. Under 2022 och i början av 2023 pågår det arbete. Under tiden förlänger vi tidigare framtagna handlingsplan, med mindre justeringar för att ha en handlingsplan att arbeta utifrån under framtagning och implementering av Plan för arbetet med nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde i Oxelösunds kommun

Strategi

Från förtryck och okunskap till positivt bemötande och synliggörande. Samtliga fem minoriteter har funnits i Sverige i hundratals år och levt sida vid sida med majoritetsbefolkningen. I vågorna av språkpolitiken "ett land, ett språk" som fick sin början på 1800-talet fick minoriteterna dock svårare att tala sitt språk och utöva sin kultur. Diskrimineringen gick så långt att barnen förbjöds tala sitt modersmål på skolorna och minoriteterna framtogs även andra grundrättigheter.

Allt detta har satt sina spår och många familjer bär på trauman som överförs från generation till generation. Att minoriteterna nu har fått ett officiellt erkännande innebär ändå inte att historien kan glömmas. Det tar lång tid att bygga upp självkänslan och stoltheten på nytt. Tack vare nya generationer som inte själva upplevt förtryck är det dock på god väg.

Strategin för minoritetsarbetet i Oxelösund har utgångspunkten i historien och målet är att motverka diskriminering och stärka grupperna. Detta nås genom att medarbetarna på kommunen får god kunskap om de nationella minoriteterna samt hur de kan bemötas på rätt sätt. En annan viktig ingrediens i strategin är positivt synliggörande vilket kan ske såväl internt i organisationen som externt mot kommuninvånare. Samverkan och goda ambitioner är nyckelord i arbetet.

3. Mål utifrån minoritetslagen

Det övergripande målet för arbetet med nationella minoriteter i Oxelösund är att **tillgodose rättigheterna som minoriteterna har enligt lagen**. Det innebär att kommunen ska:

Allmänt

Grundskydd

- Främja och skydda de nationella minoritetsspråken
- Främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur
- Informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter
- Samråda med minoriteterna och erbjuda inflytande genom strukturerad dialog
- Anta mål och riktlinjer för minoritetsarbetet

Utökat skydd

- Erbjuder kommuninvånare möjlighet att använda finska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med kommunen
- Verkar för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska

Äldreomsorg

Grundskydd

- Informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorg om särskilda rättigheter
- Beakta äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet

Utökat skydd

- Tillhandahåller äldreomsorg på finska

Förskola

Grundskydd

- Informera vårdnadshavare om rätten till förskola på minoritetsspråk
- Främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av minoritetsspråket

Utökat skydd

- Tillhandahåller förskola på finska

Särskilda mål för minoritetsarbetet i Oxelösunds kommun är att

- öka kunskapen om nationella minoriteter såväl inom den egna organisationen som bland kommuninvånarna
- bidra till ett positivt bemötande
- samarbeta länsövergripande med nätverk och gemensamma aktiviteter

4. Förslag på åtgärder

Utifrån synpunkter och kommentarer föreslås nedanstående insatser. Insatserna är fördelade på fyra områden: information, service & samråd, skola & förskola, vård & omsorg samt språk & kultur. Tre av områdena har direkt koppling till en förvaltning på kommunen medan den fjärde är mer övergripande och innehåller insatser som berör alla förvaltningar.

**Område: Information, service och samråd
Kommunstyrelseförvaltningen (vissa delar samtliga förvaltningar)**

Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Övrig information
Information till politik och ledningsgrupper och APT:n	Löpande	Samordnare	Genomförs i samband med remissrunda för plan under 2023
Genomföra öppen remiss av plan	15 feb -31 mars	Samordnare	Öppen remiss för alla i Oxelösund att svara på
Informera på hemsidan	Finns, uppdateras löpande	Samordnare	
Utbilda politiker och kommunanställda	Löpande	Samordnare	Genomförs i samband med remissrunda för plan under 2023
Informera nyanställda	Löpande	Berörda chefer	
Erbjuda service på finska Fredagar 12:30-14:30 på Kommuncenter	Löpande	Kommuncenter	
Arrangera öppna samrådsmöten där alla som upplever att det tillhör en minoritet bjuds in samt politiker och tjänstepersoner som medverkande	4 ggr/år	Samordnare 15 februari 26 april 20 september 29 november	Förslag på tider presenteras den 15 februari.
Delta i nätverk för nationella minoriteter i Sörmland	Regelbundet	Samordnare	
Samverka med andra förvaltningskommuner	Samordnarträffar	Samordnare	
Benämna finska språket som meriterande i rekryteringar	Löpande	Samordnare och HR	Finns i alla platsannonser
Översätta information	Löpande	Samordnare	
Mat med minoritetsinslag	I samband med nationella dagar	Kost samt berörda tjänstepersoner	

Område: Förskola och skola			
Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Övrig information
Ta fram en plan för förskola på finska enligt skol- och minoritetslag	Hösten 2023	Utbildning	
Inventera personalens språkkunskaper	Hösten 2023	Samordnare, HR	
Ta fram en plan för att kommunicera ovan	Hösten 2023	Utbildning	
Utveckla modersmålsundervisning på finska	Löpande	Utbildning i samarbete med samordnaren	
Informera samtliga vårdnadshavare	I samband med ansök.	Utbildning	
Anlita språkpedagog till förskolan	Löpande	Utbildning i samarbete med samordnaren	Finns för våren 2023
Uppmärksamma dagar (t ex info, workshops, mat mm)	Löpande	Berörda chefer	
Skaffa nytt språkmaterial till förskolor, skolor, öppna förskolan	Löpande	Samordnare i samarbete med utbildning	
Mat med minoritetsinslag	Högtider	Kosten	

Område: Vård och omsorg			
Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Övrig information
Informera samtliga som ansöker om bistånd	Löpande	Berörda tjänstepersoner	
Anlita språkombud och -resurs för äldre	Finns	Samordnare, berörda chefer	
Uppmärksamma dagar (t ex info, workshops, mat med mera)	Löpande	Berörda chefer med hjälp av samordnare	
Anordna aktiviteter för äldre (film, musik, konst, rörelse mm.)	1 ggr/mån	Språkombud	
Ta fram en plan för äldreomsorg på finska enligt minoritetslagen	Hösten 2023		
Inventera personalens språkkunskaper	Hösten 2023	Samordnare, HR, Äldreomsorgen	
Mat med minoritetsinslag	Högtider	kosten	

Område: Språk och kultur			
Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Uppföljning
Anordna årlig minoritetsdag	Varje höst	Samordnare i samarbete med finsktalande grupper samt Kultur och fritid	
Flagga på dagar	Löpande	Kustbostäder	Genomförs, beställt för 2023
Uppmärksamma (t ex info, workshops, mat mm)	Löpande	Berörda chefer	
Erbjuda språk-/bokpaket för barnfamiljer	I samband med evenemang	I samarbete med Kultur och fritid	
Anordna flerspråkig barnteater eller motsvarande aktiviteter	Minst 2 ggr/år	I samarbete med Kultur och fritid	
Anordna tvåspråkigt familjeläger	Varje sommar	I samarbete med församlingen	Planeras för 2023
Skaffa ny media till biblioteket	Löpande	I samarbete med Kultur och fritid	Helsingin Sanomat finns för 2023
Anordna kulturevenemang (film, musik, utställning, workshops, föreläsningar, teater, mat mm.)	ca10 ggr/år	I samarbete med kultur och fritid	
Anordna gemensamma aktiviteter i länet	1-2 ggr/år	Samordnare i samarbete med nätverket	

5. Budget

Statsbidraget, som kommunen uppbär för arbetet med finskt förvaltningsområde, är avsett att användas till de merkostnader som kommunen har för arbetet med finskt förvaltningsområde och uppgår till 660 000 kr per år. Arbetet med grundskyddet för samtliga nationella minoriteter finansieras genom ökning av det generella anslaget till kommunerna.

Område	2023
Information, service och samråd	25.000
Förskola och skola	50.000
Vård och omsorg	35.000
Språk och kultur	100.000
Samordning samt ersättning till timanställda	450.000
Totalt	660.000

6. Kommunikationsplan

Kommunikationen är en nyckelfråga för att arbetet ska lyckas. Målet med kommunikationen är att sprida kunskap om nationella minoriteter både internt och externt samt information om minoriteters rättigheter direkt till berörda kommuninvånare.

Slutsatser

Att Oxelösunds kommun ingår i finskt förvaltningsområde innebär för sverigefinländare i kommunen att de har goda möjligheter att behålla och utveckla sitt minoritetsspråk och sin minoritetskultur. Många av kommunens invånare har varit engagerade i frågan under lång tid och att arbetet nu är i gång är resultatet av ett gott samarbete mellan olika aktörer. Det finns redan nu stora behov av att kunna använda finska i kommunens olika verksamheter men det tar tid att bygga upp organisationen så att språkkompetensen finns på alla områden.

Den här handlingsplanen föreslår åtgärder till och med utgången av 2023 för samtliga nationella minoriteter. Enklare åtgärder kan genomföras omgående medan andra behöver förberedas och planeras ytterligare. Varje steg för arbetet vidare mot målet att nationella minoriteter ska få alla sina rättigheter tillgodosedda i Oxelösunds kommun samt att alla kommunrepresentanter motverkar diskriminering och bidrar till ett positivt bemötande och synliggörande.

”Det är mycket viktigt att myndighetspersonal som kommer i kontakt med nationella minoriteter förstår syftet med att erbjuda samhällsservice på minoritetsspråken. Ett positivt bemötande från myndighetshåll kan förväntas leda till att enskilde i högre grad kommer att utnyttja sina rättigheter.”

- Länsstyrelsen i Stockholm